

Т. В. Федотова

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ :

програма вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

спеціальності «Соціальна робота»

освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

Луцьк – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки
Факультет психології та соціології
Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

Т. В. Федотова

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ :
програма вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
спеціальності «Соціальна робота»
освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

Луцьк – 2020

УДК 316.6(073)

Ф 34

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол №7 від 22 червня 2020 р.)

Рецензенти:

Лазорко О.В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної психології та соціології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Куренчук Л.С. – кандидат психологічних наук, заступник директора-керівник навчально-організаційного відділу Волинського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій.

Федотова Т.В.

Ф34 Соціальна психологія: програма вибіркової навчальної дисципліни підготовки бакалавра спеціальності «Соціальна робота» освітньо-професійної програми «Соціальна робота» / Тетяна Володимирівна Федотова. Луцьк : ПП Іванюк В.П. 2020. 13 с.

Програма навчальної дисципліни «Соціальна психологія» розроблена для студентів денної форми навчання підготовки бакалавра галузі знань 23 «Соціальна робота», спеціальності 231 «Соціальна робота», за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота».

Видання містить матеріали щодо структури курсу, планування аудиторних занять (лекцій, семінарів та лабораторних), завдання для самостійної роботи, питання модульних контрольних робіт, список рекомендованої літератури.

Для викладачів та студентів факультетів психології.

УДК

© Федотова Т.В., 2020

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни для студентів денної форми підготовки бакалавра, галузі знань 23 «Соціальна робота», спеціальності 231 «Соціальна робота», за освітньою програмою «Соціальна робота» подана у таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота, 231 – Соціальна робота, Соціальна робота, Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>120/4</u>		Рік навчання – <u>IV</u> рік
		Семестр – <u>VII</u>-ий
		Лекції – <u>20</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>16</u> год.
		Лабораторні – <u>0</u> год.
Індивідуальні – <u>0</u> год.		
ІНДЗ: <u>немає</u>	Самостійна робота – <u>76</u> год.	
	Консультації – <u>8</u> год.	
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчальної дисципліни «Соціальна психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Соціальна робота».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості взаємозв'язків людини з різноманітними суб'єктами соціального середовища, а також соціально-психологічні явища, які виникають у процесі соціальної взаємодії і характеризують індивіда і групу..

Міждисциплінарні зв'язки: політологія, правознавство, соціологія, культурологія, етнографія, педагогіка, релігія політики, філософія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Соціальна психологія як наукова дисципліна. Проблема спілкування особистості в соціальній психології.

2. Соціальна психологія груп.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є формування та розвиток у студентів соціально-психологічного мислення,

уміння здійснювати психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії «особистість-суспільство», «особистість-соціальна група», «особистість-особистість».

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальна психологія» є теоретична та практична підготовка студентів із таких питань:

- системи уявлень щодо специфіки соціальної психології як науки (її предмета та завдань, зв'язку з іншими науками, кола методологічних проблем соціально-психологічних досліджень, історії формування соціально-психологічних ідей);
- соціально-психологічних закономірностей спілкування та взаємодії людей, розкриття соціально-психологічні механізмів, способів та засобів ефективного спілкування;
- соціально-психологічної структури особистості, проблеми соціалізації індивіда, специфіки формування особистості в колективі та поведінки в соціально значущих ситуаціях;
- вивчення основних теорій групового розвитку, стилів лідерства та керівництва у групах та колективах, соціально-психологічного клімату та його впливу на оптимізацію діяльності колективу;
- становлення та стан практичної соціальної психології в Україні, напрямками розвитку фундаментальної соціально-психологічної науки.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ:

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: можливість застосування соціально-психологічних знань у щоденних ситуаціях; здійсненні пошуку інформації з різних джерел, зокрема із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій; критичної оцінки соціально-психологічних явищ та ролі особистості в соціальних процесах; аналізу світового досвіду і пошуку нових способів та шляхів у запобіганні негативним масовим явищам в умовах постійних трансформацій у суспільстві; здатності до командної взаємодії у вирішенні проблемних питань; застосування психологічних технологій, спрямованих на збереження та розвиток моральних і культурних цінностей та досягнень демократичного суспільства, аналіз декларованих та реальних цінностей в українському суспільстві; понятійно-категоріального апарату соціальної психології; особливостей формування особистості в колективі та її поведінки в соціально значущих ситуаціях; застосування комплексних методів вивчення соціально-психологічного клімату в колективі, діагностики рівня розвитку групи, рівня групової згуртованості, стилю керівництва тощо; розробки програми соціально-психологічних досліджень та її проведення.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» за освітньою програмою «Соціальна робота» представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ	Лаб.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Соціальна психологія як наукова дисципліна. Проблема спілкування особистості в соціальній психології						
Тема 1. Соціальна психологія як наукова дисципліна		2	-	-	6	-
Тема 2. Соціальна психологія особистості		2	-	-	4	2
Тема 3. Соціальне та асоціальне мислення особистості		-	2	-	6	-
Тема 4. Соціально-психологічні аспекти соціалізації особистості		2	2	-	4	-
Тема 5. Соціально-рольова поведінка особистості		2	2	-	8	-
Тема 6. Проблема спілкування в соціальній психології		2	2	-	10	2
Разом за змістовим модулем 1	60	10	8	-	38	4
Змістовий модуль 2. Соціальна психологія груп						
Тема 7. Проблема групи в соціальній психології		2	-	-	5	2
Тема 8. Психологічні характеристики великих соціальних груп		4	2	-	5	-
Тема 9. Психологія малих соціальних груп		2	2	-	10	-
Тема 10. Динамічні процеси в малій групі		2	2	-	10	2
Тема 11. Основні напрями досліджень у галузі прикладної соціальної психології		-	2	-	8	-
Разом за змістовим модулем 2	60	10	8	-	38	4
Усього годин	120	20	16	-	76	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Соціальна психологія як наукова дисципліна</p> <p>1. Історія розвитку соціальної психології:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розвиток соціально-психологічних ідей в рамках соціально-філософських (Макіавеллі, Гоббс, Бентам, Сміт, Г.Сковорода, Ф.Прокопович, Фейербах, Гегель та ін.) та соціологічних вчень (Конт, Спенсер та ін.); • становлення соціальної психології як самостійної науки; • основні напрями соціальної психології: індивідуально-психологічний (У. Джеймс, Мак-Дауголл, Г.Тард та ін.) та соціологічний (Дюркгейм, Дж. Мід та ін.), соціально-психологічні ідеї в працях М.Лацаруса, Г.Лебона, В.Мак-Дугала; • період експериментального розвитку соціальної психології в ХХ веке (впровадження соціальної психології в систему виробництва (А.Файоль, Є. Мейо), пропаганди (Г. Лассуел), вплив групи на індивідів (Ф.Олпорт, В.Меде, К.Левін та ін.); • становлення та розвиток вітчизняної соціальної психології (позиції В.Бехтерева, П.Блонського Л.Виготського, К.Корнілова, Г.Челпанова та ін.); • розвиток сучасної вітчизняної соціальної психології. <p>2. Необіхевіористська орієнтація. Проблема соціального наочіння в працях Н.Міллера, Дж.Долларда, А.Бандури. Сучасні математичні теорії в працях Дж.Тібо та Г.Келлі. Соціально-психологічна програма Б.Скіннера.</p> <p>3. Когнітивна орієнтація. Гештальт-теорія і теорія поля К.Левіна та концептуальний апарат когнітивних теорій. Теорія структурного балансу Ф.Хайдера. Теорія комунікативних актів Т.Ньюкома. Теорія когнітивного дисонансу Л.Фестінгера, теорія конгруентності І.Осгуда та П.Танненбаума. Проблеми „психології” в теоріях відповідності (Р.Абельсон та М.Розенберг).</p> <p>4. Психоаналітична орієнтація. Соціально-психологічні ідеї З.Фрейда, К.Юнга, А.Адлера. Порівняльний аналіз соціально-психологічних ідей К.Хорні, Г.Селлівена, Е.Фромма.</p>	20
2	<p>Тема 2. Проблема спілкування в соціальній психології</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спілкування, його функції та види. 2. Складові переконання за Д. Майерсом.. 3. Сміслова структура публічного виступу за А.Хараш. 4. Невербальна поведінка:структура та функції за В.А.Лабунскою. 5. Проблема співвідношення вербальної та невербальної поведінки в спілкуванні. 6. Проблема кодування невербальної поведінки особистості. 7. Проксеміко-кінеститичні патерни в спілкуванні. 8. Зони та території під час спілкування. 9. Контант очей та відношення. 10. Закриті руки як психологічний бар’єр в спілкуванні. 11. Захисні бар’єри, сформовані за допомогою ніг. 	10

	12. Етнопсихологічні особливості спілкування (на прикладі представників різних етнічних спільнот: американці, японці, італійці, араби, турки, представники скандинавських народів, українці, росіяни, мексиканці, іспанці, китайці та інші).	
3	Тема 3. Соціально-психологічні аспекти соціалізації особистості 1. Соціальні упередження: визначення та види. 2. Детермінанти соціальних упереджень. 3. Явище соціальної ідентифікації та конформізму. 4. Емоційні джерела упереджень. 5. Когнітивні передумови упереджень. 6. Явище атракції. 7. Територіальна близькість як детермінанта дружніх стосунків. 8. Фактор фізичної привабливості. 9. Проблема кохання в соціальній психології. 10. Підтримка близьких взаємин людьми.	10
4	Тема 4. Психологічна характеристика великих соціальних груп 1. Психологія організованих соціальних груп: – виробничий колектив: зміст поняття та структура; – психологія сімейних стосунків: психологічні типи сімей та специфіка взаємин у сім'ї. 2. Основні поняття в дослідженні етнічних груп (ментальність, національний характер тощо). 3. Масові явища у великих соціальних групах (громадська думка, масові, суспільні настрої, мода, чутки та паніка) 4. Психологічні аспекти вивчення стихійних соціальних груп: – класифікація стихійних соціальних груп; – маса: специфіка поведінки вождя та індивідів у масі; – натовп: механізми формування та склад, класифікація.	16
5	Тема 5. Динамічні процеси в малій соціальній групі 1. Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми. 2. Механізми групової динаміки (розв'язання внутрішньогрупових суперечностей; “ідіосинкратичний кредит”; психологічний обмін). 3. Психологічна природа групових норм. Феномен групового тиску. Досліди Соломона Аша. Чинники конформної поведінки. 4. Вплив меншості на групу (дослідження С. Московіті, Е. Лаша і ін.). 5. Проблема групової згуртованості та міжособистісної сумісності. 6. Поняття лідерства та керівництва. Теорії походження лідерства та керівництва. 7. Індивідуальні та групові рішення. Відмінності між індивідуальними і груповими (колегіальними) рішеннями. 8. Аналіз якості групових рішень. Етапи ухвалення рішення. 9. Групова дискусія та її форми. 10. Теоретичні підходи до дослідження міжгрупових відносин. 11. Соціальна дискримінація: расизм і націоналізм. 12. Способи розв'язання міжгрупових конфліктів: примирення через співробітництво; знайомство та контакти.	20

	Разом	76
--	--------------	----

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з чотирьох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ (табл. 8). Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (комп'ютерне тестування!) (максимум 60 балів).

Таблиця 4

Поточний контроль (max=40 балів)								Модульний контроль (max=60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 2				МКР 1	МКР 2	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T3	T4	T5	T6	T8	T9	T10	T11			
5	5	5	5	5	5	5	5	30	30	100 балів

Шкала оцінювання

Таблиця 5

.Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авертман Э. Социальное влияние в малых группах / Э. Авертман // Перспективы социальной психологии. – М. : [б. и.], 2001. – С. 504–547.
2. Андреева Г. М. Социальная психология: учебник для вузов / Г. М. Андреева.– 5-е изд., испр. и доп.– М. : Аспект Пресс, 2004. – 365 с.
3. Аронсон Э. Общественное животное. Введение в социальную психологию / Э. Аронсон. – М. : Аспект Пресс, 2007. – 517 с.

4. Аронсон Э. Социальная психология. Психологические законы поведения человека в социуме / Э. Аронсон. – М. : Прайм-Еврознак, 2002. – 558 с.
5. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры / Э. Берн. – СПб. : Лениздат, 1992. – 400 с.
6. Битянова М. Р. Социальная психология: Наука, практика, образ мысли : [учеб. пособие] / М. Р. Битянова. – М. : ЭКСМО-пресс, 2001. – 576с.
7. Бримсон Д. Фанаты: Триумфальное шествие футбольных хулиганов по Европе / Дуги Бримсон; [пер. с англ. С. Варламова]. — СПб. : Ред Фиш. ТИД Амфора, 2004. – 382 с.
8. Гришина Н. В. Психология конфликта / Н. В. Гришина. – СПб. : Питер, 2005. – 464 с.
9. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: [тренінг міжособистісного спілкування] / Девід В. Джонсон ; пер. з англ. В. Хомика. – К. : Вид. дім “КМ Академія”, 2003. – 288 с.
10. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 456 с.
11. Зимбардо Ф. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. – СПб. : Питер, 2000. – 448 с.
12. Ишмуратов А. Т. Конфликт і згода / А. Т. Ишмуратов. – К. : Наук. думка, 1996. – 190 с.
13. Конфліктологія: [підручник] / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова [та ін.]. – Х. : Право, 2002. – 256 с.
14. Копець Л. В. Психологія особистості : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Л. В. Копець. – К. : Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2008. – 458 с.
15. Корольчук М. С., Осьодло В. І. Психодіагностика : [навч. посіб. для студентів вищих навч. закл.] / М. С. Корольчук, В. І. Осьодло; [за ред. М. С. Корольчука]. – К. : Ельфє, Ніка-Центр, 2007. – 400 с.
16. Крысько В. Г. Социальная психология / В. Г. Крысько.– М. : Питер, 2005. – 221 с.
17. Куницына В. Н. Межличностное общение : учеб. для вузов / В. Н. Куницына, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша. – СПб. : Питер, 2006. – 544 с.
18. Кэмпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях: [пер. с англ.]. – М. : Прогресс, 1980. – 390 с.
19. Леонтьев А. А. Психология общения: учеб. пособие для вузов / А. А. Леонтьев. – 3-е изд. – М. : Смысл; Академия, 2005. – 368 с.
20. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс. – 6-е изд., перераб. и доп. – СПб. : Питер, 2008. – 752 с.
21. Милграм С. Эксперимент в социальной психологии / С. Милграм. – СПб. : Питер, 2000. – 336 с.
22. Москаленко В. В. Соціальна психологія : [підручник] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 624 с.

23. Москаленко В. В. Соціальна психологія : [підручник] / В. В. Москаленко. – Вид. 2-ге, випр. та допов. – К. : Центр навч. л-ри, 2008. – 688 с.
24. Московичи С. Век толп : Исторический трактат по психологии масс / С. Московичи; пер. с фр. Т. П. Емельяновой. – М. : Изд-во “Центр психологии и психотерапии”, 1996. – 478 с.
25. Назаретян А. П. Агрессивная толпа, массовая паника, слухи: [лекции по социальной и политической психологии] / А. П. Назаретян. – СПб. : Питер, 2003. – 192 с.
26. Назаретян А. П. Психология стихийного массового поведения: [лекции]. – М. : ПЕР СЭ, 2008. – 160 с.
27. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія [підручник]. У 2-х кн. Кн. 1. Соціальна психологія особистості і спілкування / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Либідь, 2004. – 574 с.
28. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : [підручник]. У 2-х кн. Кн. 2. Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Либідь, 2006. – 560 с.
29. Основы психологии : підручник / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К. : Либідь, 2002. – 632 с.
30. Пиз А. Язык телодвижений : Как читать мысли других по их жестам / А. Пиз. – СПб. : Изд. дом Рутенберг, 2000 – 272 с.
31. Парыгин Б. Д. Социальная психология / Б. Д. Парыгин. – СПб. : СПбГУП, 2003. – 616 с.
32. Психологія особистості / [за ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко]. – К. : Рута, 2001. – 320 с.
33. Психологія : [підручник] / за ред. Ю. Л. Трофімова. – К. : Либідь, 2001. – 560 с.
34. Русинка І. І. Психологія : [навч. посіб.] / І. І. Русинка. – К. : Знання, 2007. – 367 с.
35. Социальная психология : хрестоматия : [учеб. пособие для студ. вузов] / сост. Е. П. Белинская, О. А. Тихомандрицкая. – М. : Аспект Пресс, 2003. – 475 с.
36. Социальная психология : [учеб. пособие] / отв. ред. А. Л. Журавлев. – М. : ПЕР СЭ, 2002. – 351 с.
37. Социальная психология / сост. Р. И. Мокшанцев, А. В. Мокшанцева. – М. : Новосибирск : ИНФРА-М, 2001. – 408 с.
38. Сущенко С. А. Социальная психология : [учеб. для сред. проф. образования] / С. А. Сущенко. – Ростов н/Д : Феникс, 2005. – 345 с.
39. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування : [навч. посіб.] / І. О. Трухін. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 335 с.
40. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : [навч. посіб.] / І. М. Цимбалюк. – К. : ВД “Професіонал”, 2004. – 304 с.
41. Чалдини Р. Психология влияния / Р. Чалдини. – СПб. : Питер Ком, 1999. – 272 с.

42. Шибутани Т. Социальная психология / Т. Шибутани. – Ростов н/Д. : Феникс, 2008. – 544 с.
43. Шихирев П. Н. Современная социальная психология / П. Н. Шихрев. – М. : Наука, 2004. – 448 с.
44. Экман П. Психология лжи / П. Экман. – СПб. : Питер, 1999. – 272 с.

Навчально-методичне видання

Тетяна Володимирівна Федотова

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ :

**програма вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра**

спеціальності «Соціальна робота»

освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

(друкується в авторській редакції)

Луцьк – 2020

Формат 60×84 ¹/₁₆. Обсяг 0,5 ум. друк. арк., 13 обл.-вид. арк. Тираж 100 пр.

Зам. Федотова. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк

(м. Луцьк, вул.Бойка, 1, тел. (0332)299065).

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України

ДК №4607 від 30.08.2013.